

Rond zes uur waren de meeste gasten vertrokken, maar Joop Kuchlein en Leo Bot hadden nog een aantal dozen door te werken! Leo is blijven logeren en heeft op zondag ook nog flink doorgedetermineerd, zodat ondertussen de meeste probleemgevallen wel zijn opgelost. Gezien het succes van deze dag wordt er volgend seizoen zeker weer zo'n determinatiedag op de agenda gezet!

Vlindergegevens van Jan de Jong te Joure. Siep en Jannie Sinnema

Iedereen, die de Leeuwarder Courant leest, kent de naam: Jan de Jong te Joure, vogelkundig medewerker van de Leeuwarder Courant. Regelmatig staan er stukjes van zijn hand in de krant met bijzonder vogel- en natuurnieuws uit Friesland. Zo meldde hij recent in de krant van 12 januari 2005 reeds de eerste waarneming van een Kleine Vos in Heerenveen.

Omdat er op zijn adres niet alleen vogelwaarnemingen, maar ook vlinders worden doorgegeven, beschikt Jan de Jong over een flinke hoeveelheid vlindergegevens. Voor de Vlinderwerkgroep Friesland is het natuurlijk interessant om deze gegevens mee te nemen in de database en daarom hebben we op 16 december een bezoek gebracht aan De Jong in Joure om de vlindergegevens in ons bestand op te nemen.

Jan de Jong is sinds 10 oktober 1977 vogelkundig medewerker van de Leeuwarder Courant. De meeste waarnemingen komen per telefoon binnen komen en worden genoteerd en in een kaartstelsel ondergebracht. Sommige waarnemingen zijn gecontroleerd, mede omdat de waarnemers met de vlinder of rups bij Jan aan huis komen. Als mededeling in het kaartstelsel staat dan ook o.a. dood of levend getoond! Ook andere bijzondere mededelingen staan erop geschreven zoals "vermoedelijk door een kat gepakt" of "gevonden op de slaapkamer".

Alle teksten op de systeemkaarten zijn door ons gelezen en de relevante gegevens in de computer ingevoerd. Met het doorlezen van deze kaarten komt men leuke anekdotes tegen zoals:

In 1992: een rups op Fuchsia-tak te Koudum; griezelig, eng bruin beest met "ogen" in kop. Met schepje en emmer verwijderd. Of: een rups in tuin gevonden te Eefte bij Zutphen; rups op schep over de heg naar burens gegooid. Beide waarnemingen gaan natuurlijk over de Avondrood (*Deilephila elpenor*).

In 1995 kreeg Jan de Jong een brief van de heer Miedema uit Haskerdijken met een foto van een Koninginnepage, die ze hadden opgevist uit de Goingaripsterpoelen, waar de vlinder op het water dreef.

Tegenwoordig worden er meer waarnemingen doorgegeven per e-mail en soms stuurt men tegelijk een digitale foto mee. Ook houdt Jan de Jong zich bezig met het ringen van vogels die in mistnetten aan de oever van het Tjeukemeer bij Rohel worden gevangen. De bijvangsten zijn soms ook vlinders en libellen. Zo ving Jan in 2003 eens een wespvlinder in het mistnet die voor juiste determinatie werd opgestuurd naar Rob de Vos. Het bleek *Synanthedon culiciformis*, de

Berkenwespvlinder te zijn. In die tijd waren er alleen nog waarnemingen van deze wespvlinder bekend uit Zuid-Oost Friesland. De rups leeft op Berk en Els.

In totaal hebben we ongeveer 630 vlinderrecords genoteerd, waarvan ruim 60 Citroenvlinders zijn en 60 Ligusterpijlstaarten (waarvan 42 over rupsen). Tevens hebben we de andere insecten, die Jan in zijn kaartstelsel had op de computer ingevoerd. Dit betrof o.a. ruim 100 records aan libellen en 50 records aan sprinkhanen.

We hebben die avond heel gezellig gepraat en uitgebreid zijn archieven, mappen, krantenknipsels en kaartstelselbakken bewonderd. Jan de Jong bewaart heel veel artikelen over vogels en ander natuurnieuws en wil graag zijn kennis delen met anderen.

Zijn motto is: Weet wat je ziet, draag kennis uit naar anderen, bescherm soorten om hun bestaansrecht.

Vlindergegevens van Johan de Jong.   Gerrit Tuinstra

Veel mensen kennen hem wel: Johan de Jong, bioloog en vooral bekend vanwege de Kerkuil, de uilensoort die na een dramatisch dieptepunt eind zeventiger jaren, nu weer in heel Friesland aanwezig is. Dit dankzij het werk van onder andere Johan de Jong en vele andere personen van de Werkgroep Kerkuilen Friesland. De Kerkuil mag dan een specialiteit van hem zijn, de kennis van De Jong is veel breder, o.a. op het gebied van vogels.

Johan de Jong is ook bekend bij veel mensen door zijn praatjes bij Omrop Fryslân, waar hij veel Friese waarnemingen van (bijzondere) vogels de revue laat passeren. Veel mensen die wat bijzonders in de natuur hebben gezien, geven dit door aan De Jong. Niet alleen vogels worden doorgegeven, maar ook soorten van andere dieren en plantengroepen. Zo ook vlinders. Bij deze groep gaat het niet om de grote aantallen waarnemingen zoals bij vogels, maar de waarnemingen die doorgegeven worden zijn vaak wel van leuke of bijzondere soorten.

Onlangs zijn de vlinderwaarnemingen die de afgelopen jaren bij hem binnenkwamen digitaal verwerkt, zodat ze opgenomen konden worden in de database van de Vlinderwerkgroep Friesland. Er zaten interessante waarnemingen bij. Een bijzondere en mooie soort is uiteraard de Koninginnepage (*Papilio machaon*), waarvan de afgelopen jaren een aantal exemplaren werden gemeld. Bij de meeste waarnemingen gaat het echter niet om dagvlinders, maar om nachtvlinders. Niet vreemd, als men bedenkt dat het hoofdzakelijk om waarnemingen van pijlstaarten gaat. Dit zijn natuurlijk grote, imposante vlinders (of rupsen), die de meeste mensen normaal gesproken niet zien. Als zo'n grote en vaak mooi getekende of gekleurde vlinder dan wordt waargenomen, wil men ook weten om welke soort het gaat. Tegenwoordig worden waarnemingen dikwijls via